

สุภาชิตสอนใจ

“อย่าให้เลาะและปากเบาจึงจะสมเป็นใหญ่ในที่พิพากษาปรับคดีทั้งปวง”

เป็นคำกล่าวแนะนำผู้พิพากษาตุลาการในการพิจารณาคำพยานหลักฐานด้วยความระมัดระวัง โดยสามารถจำแนกออกได้เป็น 4 ข้อ ดังนี้

1. การรีบร้อนออกความคิดเห็น
2. การตำหนิคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
3. การพูดกระทบเสียชื่อเสียง
4. การพูดประชดหรือขู่พยาน เป็นต้น

ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่อาจเกิดขึ้นในศาลได้เมื่อบังเอิญเหลือตัวไปบางขณะ ทำให้คู่ความคาดคะเนรูปคดีได้ ในการนั่งพิจารณาคดีทั้งปวง ผู้พิพากษาไม่ควรชิงออกความคิดเห็นเสียก่อนว่ารูปคดีข้างฝ่ายใดได้เปรียบเสียเปรียบหรือตวาด ดูว่า ตำหนิทนาย หรือคู่ความฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด เพราะทำให้ฝ่ายที่รู้สึกตนว่าได้เปรียบเกิดความกำเริบเหิมใจขึ้น หากเป็นคดีแพ่งพอจะเปรียบเทียบได้ก็ไม่ได้เสียแล้ว ถ้าเป็นคดีอาญาพนักงานสอบสวนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเหนื่อยยาก อาจทำการเกินเลยไปบ้าง ผู้พิพากษาปากหนักอดนั่งรู้อยู่แต่ในใจได้ แต่ผู้ที่ปากเบาก็ชักท้วง หรือถามกระทบออกไป เจ้าพนักงานย่อมได้รับความอับอายแก่ราษฎรที่ตนปกครองอยู่ อาจผูกใจเจ็บแค้นก็ได้ ก่อให้เกิดศัตรูในที่ไม่ควรก่อและไม่ควรเกิด ชาวบ้านชนบทที่มาเบิกความเป็นพยาน มิใช่เป็นคนโง่เขลาเบาปัญญา เมื่อพยานเบิกความลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ถ้าผู้นั่งพิจารณากลับมาพูดจาประชดเป็นเชิงรู้เท่าทัน จะทำให้พยานรู้ตัวและรีบแก้ไขถ้อยคำให้รัดกุม แนบเนียนยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้พยานไม่กล่าวความจริงเสมอไป ทำให้การถามซักและถามค้านยากมากขึ้น

“มนุษย์เราได้สติและปัญญาจากความผิดพลาดมากกว่าความถูกต้อง และความล้มเหลวมากกว่าความสำเร็จ ผู้ที่ไม่เคยกระทำผิด อาจไม่เคยค้นพบความจริงข้อนี้”

“ผู้ใดก็ตามที่ความรู้สึกผิดชอบแจ่มใสย่อมมีพลังอยู่ในตัวเอง ไม่จำเป็นจะต้องไปเกรงกลัวในการที่จะเผชิญกับบรรณชนหรือความคิดเห็นของใครที่ตรงกันข้ามกับตน สิ่งที่คนเราควรมีเหตุผลสะพรั่งกลัวมากกว่าได้แก่ การสรรเสริญเยินยอที่เปล่าสาระ การ

วิพากษ์วิจารณ์จึงกลายเป็นสุดดีไปด้วยความเกรงอกเกรงใจกัน อุปสรรคทั้งหลายแหล่เป็นเครื่องทดลองธาตุแท้ของมนุษย์”

“มหาวิทยาลัยของอุปสรรคเป็นมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดสำหรับการเรียนรู้ การอบรม และทดลองวินัยของศีลธรรม ประวัติศาสตร์ของอุปสรรคและความยากเข็ญทั้งหลายมิใช่อะไรอื่นเลย นอกจากประวัติศาสตร์ของความยิ่งใหญ่ และความหมดจดงดงามทั้งนั้น”

“การเรียนนั้น ไม่สำคัญมากมายนักว่าจะเรียนมาจากที่ไหน ความสำคัญอยู่ที่ว่า จะต้องเอาใจใส่เรียนเพิ่มเติมอยู่เสมอ ความรู้ในวิชาการต่าง ๆ ก็จะมีเพิ่มพูนยิ่งขึ้น ถ้าหากเราไม่เอาใจใส่ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอแล้ว ความรู้ที่ได้เรียนมาก็จะค่อย ๆ หมดไป”

(หนังสือชุมนุมนิพนธ์เพื่อถวายพระเกียรติแด่ พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์)